

Laajavastuuisen hoitotyön käsitteet suomeksi

Ohjaatko työssäsi opinnäytetöitä tai edustatko sote-toimintayksikköä tutkimus- ja kehittämisprojekteissa?

Suomessa kiinnostus laajavastuuisen hoitotyön tutkimukseen ja kehittämiseen on lisääntynyt viime vuosina ja myös pro gradu -tutkielmia ja ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä valmistuu yhä enemmän vuosittain. Yksi keskeinen haaste on ollut kirjavuus keskeisten käsitteiden johdonmukaisessa käyttämisessä ja tehtävänimikkeissä. Tämän dokumentin tarkoitus on tukea sairaanhoidajan laajavastuuisen hoitotyön tehtävänkuviin liittyvien käsitteiden käytön yhtenäistämistä Suomessa pro gradu -tutkielmissa ja ylemmän AMK:n opinnäytetöissä, jotka ovat osa alan tutkimus- ja kehittämistoimintaa.

Laajavastuuisen hoitotyö ja laajavastuuisen hoitotyön asiantuntija

Englanninkielinen lyhenne APN voi viitata joko toimintaan *Advanced Practice Nursing*, suomeksi laajavastuuisen hoitotyö tai ammattihenkilöön *Advanced Practice Nurse*, suomeksi laajavastuuisen hoitotyön asiantuntija. Kansainvälisen sairaanhoidajaliiton (ICN, 2020) mukaan laajavastuuisen hoitotyön asiantuntija pystyy vaativaan itsenäiseen päätöksentekoon toimiessaan erilaisissa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristöissä. Tehtävä edellyttää ylempää korkeakoulututkintoa (FINQF-taso 7 tai 8), joka mahdollistaa tarvittavan osaamisen kehittymisen ja uralla etenemisen kliinisessä hoitotyössä, lähellä potilasta tai asiakasta. Tehtävänkuva on erotettava kliinisesti erikoistuneesta sairaanhoidajasta, joka on erikoistumiskoulutuksen suorittanut (FINQF-taso 6) ja tietyn kliinisen hoitotyön erikoisanalan tehtävässä toimiva sairaanhoitaja.

Tehtävänkuvat

Laajavastuuisen hoitotyö ja laajavastuuisen hoitotyön asiantuntija ovat yläkäsitteitä, joiden alla tunnustetaan erilaisia tehtävänkuvia. Kaksi kansainvälisesti yleisimmin ja Suomessakin tunnustettua laajavastuuisen hoitotyön tehtävänkuvaa ovat:

- **asiantuntijasairaanhoitaja (engl. Nurse Practitioner, NP) ja**
- **kliinisen hoitotyön asiantuntija (engl. Clinical Nurse Specialist, CNS).**

Tutkimus- ja kehittämistoiminnassa sekä niiden ohjauksessa on keskeistä tunnistaa ja kuvata kohdistuuko se yläkäsitteeseen vai jompaan kumpaan näistä tehtävänkuvista. Suomessa yliopistokoulutuksen (kliininen hoitotiede) on ajateltu valmistavan kliinisen hoitotyön asiantuntijan (CNS) tehtävään ja kliinisen asiantuntijakoulutuksen (YAMK) asiantuntijasairaanhoitajan (NP) tehtävään. Toki käytännössä asia ei ole näin yksioikoinen eivätkä rajapinnat työelämässä näiden kahden tehtävänkuvan välillä ole aina selkeästi toisistaan eroavia. Parhaimmillaan nämä kaksi laajavastuuisen hoitotyön asiantuntijaa toimivat yhteistyössä näyttöön

perustuvan hoitotyön kehittämisessä ja juurruttamisessa, sekä laadukkaan hoidon kehittämisessä ja toteuttamisessa.

Näistä kahdesta tehtävänkuvasta asiantuntijasairaanhoidajan työn pääpaino on välittömässä kliinisessä hoitotyössä ja sen kehittämisessä, tehtävänkuva sisältää myös perinteisesti lääkärille kuuluvia tehtäviä, kuitenkin osana hoitotyötä. Työhön sisältyy myös kouluttamista sekä tutkimus- ja johtamistyöhön osallistumista tutkittuun tietoon perustuvan hoitotyön kehittämiseksi. Kliinisen hoitotyön asiantuntijan tehtävänkuvassa voi olla myös välitöntä kliinistä hoitotyötä, mutta Suomessa tämä ei yleensä ole työn painopiste. Kuitenkin myös tässä työssä tulisi olla vahva kliinisen työn osaaminen ja orientaatio.

Lisätietoa:

- Sairaanhoidajien uudet työnkuvat – laatua tulevaisuuden sote-palveluihin, Sairaanhoidajaliitto, 2016.
<https://sairaanhoidajat.fi/wp-content/uploads/2020/01/Laajavastuinen-sairaanhoidaja-muuttaa-sote-palveluita.pdf>
- Laajavastuinen hoitotyö – sairaanhoidajan uramalli lähellä ihmistä, Suomen Sairaanhoidajat, 2023.
https://sairaanhoidajat.fi/wp-content/uploads/2023/04/APN-raportti-2023_final.pdf
- Guidelines on Advanced Practice Nursing, International Council of Nurses, 2020
https://www.icn.ch/sites/default/files/2023-04/ICN_APN%20Report_EN.pdf